

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

IV. De novi juris incremento, unde processerit. Iuris constituendi auctoritas revocata ferè ad Summum Pontificem; & novæ negotiorum species corpus juris auxerunt. Novus ordo judiciorum ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

num, ut nulla synodus provincialis Episcoporum criminales causas definiat, inconsulta Romana sede. Secundum, ut nulla synodus præter sedis illius auctoritatem cogatur. His duobus capitibus præcipuum discrimen Iuris antiqui & novi continetur. Unde effectum est ut Metropolitanorum dignitas, & synodorum provincialium auctoritas, quæ in canonibus decernendis aut iudiciis reddendis vigeat, maximè debilitata sit, atque adeo novæ quæ in dies emergere solent negotiorum species, non amplius in Conciliis Gallicanis, ut fieri solebat juxta mores antiquos, sed in Conciliis Romanis primùm, deinde à solis Pontificibus discussæ & decisæ fuerint; licet synodorum provincialium congregationi & canonum condendorum potestati in universum Episcopi Gallicani renuntiare noluerint. Quæ de re uberius tractavi in Dissertatione de Conciliis Dicecesæon. Quare mirandum non est si Ecclesia Gallicana adeo rigidè Collectionem Isidori, quod ad illos articulos attinet, exploserit, & antiquos canones adversus novas Decretalium regulas constantissimè asseruerit, cum de iudiciis Episcoporum, & de synodorum provincialium potestate, post Nicolai obitum cum Hadriano II. & Ioanne VIII. disceptaret; ut docui in Exercitatione de Iudiciis Canonicis Episcoporum. [Vide librum septimum.]

II. Tandem verò eò devenit ut tantis nominibus veterum Pontificum cesserint, unâ cum reliquis Episcopis, etiam Gallicanæ Ecclesiæ rectores: qui in Concilio Remensi ab Hugone & Roberto Regibus Francorum coactò anno nongentesimo nonagesimo secundo, Anaclæti, Iulij, Damasi, & aliorum Pontificum epistolas expenderunt, in causa Arnulphi, ac si in canonum censum receptæ essent. Quare Burchardus Wormatiensis Episcopus, cum novam collectionem canonum institueret circa annum millesimum vigesimum, eam, ex seculi sui sensu, primorum Pontificum epistolis auxit: quibus & selectos ex Augustino, Hieronymo, Gregorio, & Isidoro locos adjunxit. Eandem rationem securus est Ivo Carnotensis in ea Collectione Canonum quam ad Ecclesiæ Gallicanæ usum circa annum millesimum & centesimum publicavit. Sed Burchardo in eo superior fuit, quòd ante Iuris civilis promulgationem (quæ post obitum Lotharii II. studio Mathildis Comitissæ procurata est) quamplurima ex Digestis, Codice, & Novellis transcripta in collectionem suam retulerit; ita ut exemplo Ioannis Scholastici & Photij

Patriarcharum Constantinopolitanorum, Ius Civile cum Canonico conjunxerit. Vt batur quidem olim Ecclesia imperatoris legibus ad iudicia ordinanda; & Galliarum Episcopi Codicem Theodosianum sequebantur, ut docuit Hincmarus. Sed in Occidente prima utriusque Iuris collectio debetur Ivoni Carnotensi; qui etiam canones in synodis provincialibus editos non omisit. Successit Gratianus; qui Decretorum corpus nova quidem methodo adornavit; sed collectionem tam Dionysij Exigui, quam Isidori, & Ivonis, in partes dissectam, in unum corpus industria sua temperatum compegit; & aliquot legibus, constitutionibus novis Pontificum & Conciliorum, & patrum locis amplificavit, circa annum millesimum centesimum quinquagesimum. In scholis publicè recitatur & quotidie prælegitur Gratiani Decretum. Sed, ut rectè monuit vir eruditissimus Antonius Augustinus, cum Gratiani Collectio privato studio instituta sit, quæ refert auctorum testimonia non majori pollent auctoritate quàm antea obtinebant. Quare canonum & pontificiarum Constitutionum excerpta, suprema auctoritate apud omnes excellunt. Quæ verò è provincialibus Conciliis aut Patrum libris accepta sunt, non omnes tenere possunt.

III. Gratiani Decretum subsequuta sunt tres Decretalium epistolarum Alexandri III. Innocentij III. & Honorij III. Collectiones: quas excepit ultima Gregorij IX. de qua loquitur Matthæus Paris: *Hic quoque temporibus Gregorius IX. videns tadiosam Decretalium prolixitatem, sub quodam compendio eas eleganter abbreviavit & collectas solenniter & authenticè per totius mundi latitudinem legi præcepit & publicari.* Gregorium secuti Bonifacius VIII. Sextum Librum Decretalium, Clemens Clementinas Constitutiones, Ioannes Extravagantes suas, & alius quidam Extravagantes communes ediderunt: quæ ideo Extravagantes dicuntur, quia extra Gratiani Decretum vagantur. His voluminibus comprehenduntur capita Conciliorum Lateranensium, Lugdunensis, & Viennensis, quæ per varios titulos secundum subjectam materiam sparsa sunt.

IV. Quæri solet, qua ratione effectum sit ut Ius Canonicum, quod per octingentos annos unico codice, eoque non valde amplo, continebatur, in tantam molem creverit, ut lacertorum perinde ac ingenij viribus opus sit ad volumina illa terenda, & an jus novum à veteri magnopere deflexerit. Ardua quidem est quæstio proposita, cui secundum dignitatem discutienda

Hincmarus ep. 4. c. 6. edition. Mog. Sextus dicitur Liber legum, quibus una cum sacra canonibus sancta muneratur Ecclesia. I. est Liber 16. Codicis Theodosiani.

Matthæus Paris in Henrico III.

Vide eruditissimam Dissertationem Fr. Florentis Antecessoris meritisissimi de Origine Iuris Canonici, parte secunda.

multis verbis opus esset. Sed paucis, quod attinet ad præsens institutum, sententiam meam promam. Summum caput in quo jus novum ab antiquo differt, in eo jam constitui, quod suprema potestas, quam in plerisque causis judicandis synodi provinciales obtinebant, penitus extincta sit, & ad solum Summum Pontificem revocata, & ea quæ in canonibus condendis versatur, sit adeo imminuta, ut Pontifici soli constitutionum condendarum onus incubuerit, quibus earum rerum formam præscribebat de quibus apud illum erat disceptandum. Hinc secutus est novus judiciorum ecclesiasticorum ordo ad cognitiones per rescripta Pontificum instituendas in provinciis. Vnde tot constitutiones emanarunt de rescriptis, de iudiciis delegatis, de officio iudicis ordinarij, de dilationibus, exceptionibus, sententiis, & appellationibus, & de toto, ut generaliter loquar, judiciorum ordine. Hæc omnia olim non adeo exactè & solenniter exercebantur, ut novis constitutionibus est decretum, quæ magna ex parte in formulis actionum, & in tritura fori, anxie & scrupulosè versantur. Ex alio deinde capite nova ecclesiastica politia facies oborta est, scilicet ex beneficiorum ab ordinationibus discretione. Antiquo jure, quod canone Concilij Chalcedonensis probatum erat, nullus ad clerum adscisceretur, quin ad certam Ecclesiam sub Episcopi, Presbyteri, Diaconi, & ceterorum ordinum gradu adscriberetur, adeo ut manus impositionem sequeretur adscriptio in canonem seu laterculum & matriculam Ecclesiæ. Hoc obtinet adhuc in Episcopis, sed in ceteris gradibus ordinationes *Σπουδαίως* & absolutè fiunt, & absque titulo Ecclesiæ, contra præscriptum Concilij Chalcedonensis. Constitutum quidem fuit in Concilio Lateranensi, ne Clerici ordinarerentur absque titulo, saltem patrimonij, scilicet ne in opprobrium cleri mendicare cogerentur. Sed hoc decreto non est restituta vetus disciplina, quæ Clericos per manuum impositionem suis Ecclesiis addicebat. Separatio ista & discretio ordinationis ab Ecclesiæ seu beneficij collatione & pinguisimorum reddituum copia, novas in jus canonicum regulas inexit antiquo juri prorsus incognitas, de beneficiis acquirendis, conservandis, & amittendis, quæ ferè utramque paginam novi juris faciunt. Matrimoniorum impedimenta novis interdictis ad tuendam honestatem publicam introducta, & revocata ad solam Ecclesiam earum causarum cognitiones, & cognitionum, quæ hac de re habentur, adstrictus

forensibus formulis ordo, novam juri canonico materiam subministrarunt. Excommunicationum infligendarum, & penitentiarum publicarum, quæ antiquo jure vigeant, temperatus jure novo rigor, novis constitutionibus explicandus erat. Non omittendæ sunt multiplices monachorum species, & religiosarum domuum diffusa per Europam multitudo, quæ novis regulis, & institutis, Pontificum curam ad se traxerunt. Quin & indultæ monasteriis aut canonicorum Capitulis exemptiones ab Episcoporum jurisdictione, & privilegia varia illis concessa, varias causarum figuras à Pontificibus disceptandas præbuerunt. Quæ omnia si quis accuratè expendat, non adeo laborabit de discrimine antiqui juris & recentioris, quod rerum & negotiorum varietas ab invitis Pontificibus pro utilitate reipublicæ Christianæ extorsit. Itaque eo statu res Ecclesiæ nunc positæ sunt, ut si quis de absoluta & integra restitutione juris antiqui & novi abolitione contendat, perinde agat ac si imperiorum inveteratorum administrationem ad eam formam revocare velit, quæ in ipsis regnorum initiis obtinebat. Hinc etiam sequitur necessariam esse hodie Decretalium cognitionem iis omnibus qui juris canonici peritia censerent velint, ea tamen lege, ut antiqui juris cognitio non deseratur, quo vitio laborarunt superiora aliquot sæcula. Quod ab auctore librorum *de hierarchia subcaelesti* hæc verba expressit anno millesimo quadringentesimo sexto: *In Ecclesia Græca multi sunt Canoniste, id est, scientes canones universalium & generalium Conciliorum; in Latina, nulli sunt Canoniste, sed multi Decretaliste.*

V. Eo tamen tendere videtur Lefchasserijsententia. qui veram Libertatem Ecclesiæ Gallicanæ antiquo jure metitur, quod curiarum decretis in usum paulatim revocari debere contendit. Nos verò, qui veteres laudamus, nostris tamen annis utendum esse censemus, & Libertatem in recto antiqui & novi juris usu constituimus, necessariasque nostro seculo Decretalium definitiones, quæ novis negotiis prospexerunt, non absque manifesta ratione existimamus. Non alia mens est aut B. Ludovici, aut Caroli V I. & totius Ecclesiæ Gallicanæ, cum libertatem Ecclesiæ in *jure communi* versari contendunt. Antiquos enim canones & jus commune intelligebant quod Gratiani Decreto & Decretalibus erat comprehensum. Id manifestè probatur, non solum ex eo quòd vetus codex canonum illis esset incognitus, sed etiam è Concilio Constantiensi. Etenim sessione xxxix.